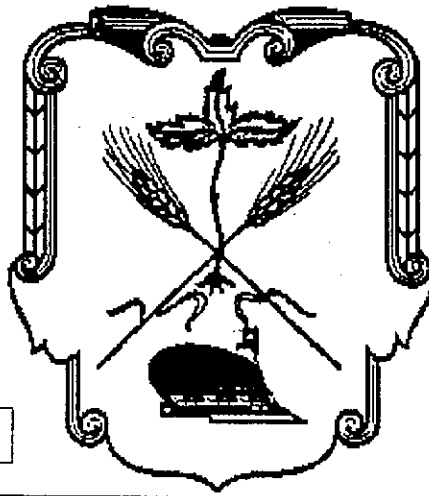

GALGA

Havonta megjelenő olvasnivaló

8. szám 1993. szeptember

HÍVÁS

A BÉRMÁLÁS

HINNI FELNŐTT MÓDON

A bérmálás történetével kapcsolatban tudnunk kell, hogy az apostolok kézrátétel közben imádkoztak a megkereszteltékért, hogy azok megkapják a Szentlelket - írja a Szentírás az Apostolok Cselekedeteinek 8. fejezete 14-17. bekezdésében. Az őskereszténységben ugyanis a Szentlelket Húsvét éjjelén - hosszas felkészülés után - egyetlen szertartás keretén belül keresztelték és bérmálták meg, majd ezt követően szentáldozáshoz járultak. Ez a 3 initiációs szentség, s ezeknek egyszerre történő kiszolgáltatása jelentette számukra a befogadást a krisztusi közösségbe. A XIII. század óta, a csecsemőkereszttség elterjedése után vált külön ezeknek a szentségeknek a kiszolgáltatása úgy, hogy amíg a csecsemőt a pap keresztelte meg, a bérmálást a püspök szolgáltatta ki érettebb korban. Hivatalosan tehát a IV. Lateráni Zsinat óta lett a bérmálás kiszolgáltatásának kora - hasonlóan az elsőáldozáshoz - az értelmi döntőképeség kora, azaz a 7-12 éves életkor.

Ki bérmálkozhat ma?

A bérmálás szentségét minden megkeresztelt megkaphatja, aki még nem bérmálkozott. A magyar egyházban azok kérhetik a bérmálás szentségét, akik már elmúltak tízévesek, voltak elsőáldozók, a bérmálást megelőzően két esztendőn keresztül rendszeres hitoktatásban részesültek és bekapcsolódtak a helyi egyház liturgikus életébe, ami annyit jelent, hogy rendszeresen részt vesznek a szentmisén, gyónnak és szentáldozáshoz járulnak, s a bérmálási oktatásban részesülnek.

Mi a bérmálás lényege?

1. megkapják a Szentlelkek szavakkal ki nem fejezhető ajándékát, amely
2. sajátos erővel ruházza fel őket, szentségi jegyet vés beléjük,
3. hogy szorosabban kapcsolódjanak az egyházhoz.
4. és elkötelezve érezzék magukat, hogy mint Krisztus igazi tanúi a hitet szóval és tettel terjesszék és megvédjék.

Ez a zsinati szövegek alapján készült meghatározás pontosan összefoglalja a bérmálás jelentőségét, miszerint:

1. Amint Pünkösöd a Szentlelkek kiáradása volt az egyháza, úgy a bérmálásban az egyház tagjai részesülnek a Lélek teljességében.

2. Amint a lélek megerősítette és útra indította az apostolokat, úgy a bérmálásban is megerősíti a bérmálkozót, a hit mélyebb megértésére, valamint annak továbbadására, az igazság terjesztésére és az azért való áldozatok vállalására.

3. Amint a Pünkösöd az egyház "születésnapja", úgy a bérmálás is szükségszerű kapcsolatban áll az egyházzal, az egyház közössége életéért és küldetéséért való felelősséggel. A megbérmált meghívást nyer az egyház életének szolgálatára és a Szentlelkek működik általa az egyházi közösség és a világ javára.

4. A megbérmált Isten népének nagykorú tagjává lesz, akinek tanúságot kell tennie Krisztus örömhíréről, elsősorban a közösségben megélt szeretet által (Jn 17,23), s gyakran a szóbeli tanúságtétel által is (1 Pt 3,15).

Óriási az ajándék, amit a bérmálásban kapunk Istentől a Szentlelkek által, de hatalmas a feladat is, amire megbízást kapunk. Amíg a keresztiségben az egyház közösségének tagjává leszünk, a bérmálásban feladatot kapunk minden ember szolgálatára és az üdvösség elérésére. Mennyire fontos lenne, hogy a bérmálás szentségének felvételekor ne a külsőségekre, a bérmaszülöi ajándékok nagyságára, egymás túllicitálására figyeljünk, hanem valóban a szentség lényegi mondanivalója kerüljön az ünnep középpontjába a bérmálkozó számára.

Ezért is van óriási feladata a lelkipásztornak, amikor alaposan igyekszik felkészíteni lelki gyermekeit a szentség felvételére. Az ő feladata az is, hogy gondoskodjon arról, hogy minden megkeresztelt ember eljusson a keresztény beavatás teljességére.

Nem lehet azonban a teljes felelősséget a lelkipásztorra hárítani, hiszen a keresztény szülők dolga az, hogy nap, mint nap részt vegyenek gyermekük szentségi életre vezetésében, a keresztény hit gyakorlásában, még akkor is, ha sokszor úgy

látják, hogy fáradozásuk hiábavaló.

Fontos feladata van a bérmaszülőnek, és csak olyan személy vállalhatja ezt a tiszteletet, aki maga is bérmaszülő, házasságban él, és házasságát az egyház színe előtt is megkötötte, s életével, példájával alkalmas arra, hogy segítse a megbérmált lelki fejlődését. A bérmaszülő lehet a bérmaszülő keresztaszülője is, de vállalhatják ezt a tiszteletet a bérmaszülő édes szülei.

A bérmaszülés elsődleges kiszolgáltatói a püspökök, de az ő megbízásukból, felhatalmazásuk alapján a papok is kiszolgáltathatják bizonyos esetekben a bérmaszülés szentségét.

A bérmaszülést rendszerint szentmise keretében szolgáltatják ki, de lehet szentmisén kívül is kiszolgáltatni, ilyenkor előtte ige-liturgiát kell tartani. A bérmaszülő bérmaszülés alatt jobb kezét a bérmaszülő jobb vállára helyezi, ezzel kifejezi, hogy felelősséget vállal bérmaszülők keresztény életének fejlődéséért. A bérmaszülés kiszolgáltatója a homlok krizmával való megkenése által történik, ami a püspök kézrátétele és ezen szavai kíséretében megy végbe: Vedd a Szentlélek ajándékának jelét! (A krizma illatosítóval kevert növényi olaj, amelyet a püspök általában a nagycsüörtökön mondott szentmisén szentel meg erre a célra).

A bérmaszülés sajátossága, hogy ez a szentség a "krisztusi életbe való teljes beavatást jelenti, ezért kell ennek a szentségnek a felvételét a keresztelési fogadalom megújításának is megelőznie" - szövegezi le a zsinati meghatározás.

A bérmaszülés a gyakorlati lelki életben egy sajátos élethelyzetet alakít ki, ez a nagykorúvá válás kora. Jogos, hogy amikor az egyház a betegek kenetét betegségben, a házasság szentségét a házasságra érett korban szolgáltatja ki, a nagykorúság szentségét a nagykorúság korában kell kiszolgáltatnia. A nagykorúság pedig leghamarabb 12-14 éves korban kezdődik, ezért is kívánatos a Magyar Katolikus Püspöki Kar ajánlását elfogadni, miszerint a fejlődés folyamán az alsó korhatárt nem a 10. életévben, hanem a 14. életévben javasolja a gyakorlatban megvalósítani. Megvan ennek az ajánlásnak az alapja azért is, mert sajnos sok a vallásilag közömbös család napjainkban, ahol a megbérmált 10-12 éves gyermek számára a családja sem a további vallásos életet, sem a keresztény közösséggel való élő kapcsolatot nem tudja biztosítani. Mivel egy 10-12 éves gyermek önállóan, családjától függetlenül többnyire képtelen e kívánalmak el-sajátítására és gyakorlására, az új rendelkezés szellemében kívánatos az ilyen családok gyermekei esetében olyan kor-

ra halasztani a bérmaszülést, amikor ezeknek a feltételeknek már önállóan, saját erejükből meg tudnak felelni. Ez pedig legkorábban a serdülőkorban következhet be. Nem véletlenül hangsúlyozza ki a Magyar Katolikus Püspöki Kar azt, hogy az előírt feltételeken túl a bérmaszülés szentségében azt a fiataalt szabad részéssíteni, akinél megvan a remény arra, hogy a következőkben is kitart hitében, és a bérmaszülésben kapott küldetést elfogadva, felelősséget vállal az Egyház lényeges feladataiban való tevékeny együttműködésre. Azért fontos ezt ki-hangsúlyozni, mert sajnos a legtöbb fiatal úgy értelmezi a keresztény nagykorúságba való beavatást, hogy ő most már felnőtt lett, mindent megkapott az Egyháztól, amire szüksége volt, ezzel befejezettnek tekinti a hit gyakorlását. Én azt kívánom minden, most bérmaszülőzandó galgahévízi fiatalnak, hogy a Szentlélek ajándéka - a Bölcsesség, az Értelem, a Jótanács, az Erősség, a Tudomány, a Jámorság és az Istenfélelem Leleke - világítsa meg értelmüket és a semmivel nem pótolható Égi Ajándékot úgy hasznos-sák a gyakorlati keresztény életükben, hogy az elsősorban saját maguk, család-juk, és az Egyházközség minden tagjának az üdvösségét szolgálja.

Bozlék Istvánné

NE A PLETYKA ADJA HÍRÜL...

● Július 17-18. Faluünnep. Őszinte szívvel mondok köszönetet mindazoknak, akik valamilyen formában hozzájárultak a 4. Faluünnep előkészítéséhez, illetve sikeres lebonyolításához.

● Július 19. Bag községben is fellobbant a gázláng.

● Július 23-24-én a Galga mellett 10-15 fiatal táborozott a GAFI szervezésében.

● Július 28-án megbeszélés Vaszari Imrével, a monori Köúti Igazgatóság vezetőjével, az útpadkák helyreállítása ügyében (gázvezetés utáni).

● Július 20-án Bartos Ferenc váci polgármester meghívására részt vettem a Váci Világi Vigasságok megnyitására.

● Augusztus 1-én Nagy Árpád és Pálos Frigyes prépost urak társaságában részt vettem az 1933-as Jamboree 60. évfordulójára tartott cserkész tábor megnyitására. A meghívottak között volt Antall József miniszter elnök, Dr. Surján László népjóléti miniszter, Nagy Ferenc miniszter, Erdélyi Zsuzsanna néprajzkutató is. Az ünnepi szentmisét Balázs Béla Kaposvár

püspöke és Katona István Vác püspöke celebrálta.

● Augusztus 3-án a Hivatalban bemutatkozó látogatáson felkeresett Nemes István rendőr százados úr az aszódi Renőrör újonnan kinevezett parancsnoka.

● Augusztus 7-én részt vettem a Galga Expedíció megalakulásának 20. évfordulója alkalmára rendezett emlékünnepségen, Nógrádkövesden és Becskén.

● Augusztus 8-án a Galgafarm Egyesület és az ITDK rendezésében 10 napos Nyári Szabadegyetem kezdődött községünkben.

● Augusztus 8-án a turai Sportkör meghívására részt vettem a futballpálya, illetve felújított sporttelep avatási ünnepségen.

● Jövő testületi ülésen lesz írásos előterjesztés a Tóth kontra Soós ügyben.

● Augusztus 9-én Fábíán Tibor temetőgondnok a ravatalozóba konvektor elhelyezését kérte, én inkább villanyradiátort javasoltam, melyet elfogadott. A ravatalozóba ventilátor-került elhelyezésre Vánó András képviselő úr segítségével.

TÜDŐSZÜRÉS

Helye:

Egészségház, Dózsa Gy. u. 3.

Ideje:

szeptember 24. péntek 8-14 óra

szeptember 27. hétfő 12-18 óra

szeptember 28. kedd 8-14 óra

szeptember 29. szerda 12-18 óra

szeptember 30. csütörtök 8-14 óra

október 1. péntek 8-14 óra

október 4. hétfő 12-18 óra

Október 1. péntek

8-10 óráig iskolások szűrése.

**Kérjük egészsége érdekében
mindenki megjelenését!**

AJÁNLÁS

Tisztelő szeretettel és szolgáló alázattal adom át e könyvet szülőfalum minden lakójának. Tisztelettel, mert településünk szorgalmas, alkotó, többre törekvő népe megérdemli az elismerést, tiszteletet; szeretettel, mert hiszen Galgahévíz népe a viharos századokban, nemzedékeken keresztül, hitükben szilárdan, jóban-rosszban összetartva, együtt éltek az ősi földön, így nemcsak lakói, de szerető testvérei is vagyunk egymásnak; szolgálattal, mert választott tisztségemet szolgálatnak tekintem és az ősök, az egykori vezetők, a bírók, a papok, a tanítók, a jegyzők áldozatos, a közösséget szolgáló munkájához hasonlítva polgármesteri tisztemet, csak nagy alázattal végezhetem azt.

Amikor a Képviselőtestületünk három évvel ezelőtt megalakult, akkor azt határoztuk el, hogy tisztségünk négy éve alatt, szeretett községünk érdekében és szolgálatában minden tőlünk telhetőt megteszünk. A tervek és elképzelések sokaságában az is szerepelt, hogy feltárjuk és bemutatjuk az elmúlt évszázadok helyi történéseit, őseink életét, a gyökereket, amelyekből táplálkozunk, amelyekből a mai életünk kisarjad.

Az eredeti elképzelés az volt, hogy nemcsak a történeti eseményeket, hanem a népelet számos jellemzőit feltárjuk és egy kötetben mindenki asztalára leteesszük. A kutatás-feldolgozás folyamatában azonban olyan sok adat, olyan sok esemény a felszínre került, amelyeket mind-mind célszerűnek tartottunk bemutatni, így aztán ebben a kötetben csak a történelmi múlt eseményeit tárjuk az olvasók elé. Azonban már most, e könyv ajánlásánál szeretném ismertetni azt az elképzelésünket és vágyunkat, mely szerint hamarosan megjelentetjük e könyv folytatását, amelyben a néprajzkutatók a népelet sokoldalú feltárásával teszik teljesebbé falunk múltjának bemutatását.

Amikor a Kedves Olvasó kezébe veszi ezt a könyvet és végigtekinti szülőfalunk, lakóhelyünk történetét, a távoli őskortól napjainkig, akkor arra kérem, ne azt keresse, ami kimaradt, hanem azt tanulmányozza, amit a szerzők feltártak és megírtak. Ugyanis nincsen tökéletes emberi alkotás. Ebben a műben is lehetnek tévedések, az egyes események megítélésében lehetnek különbözőségek, mindezek azonban ennek a több száz oldalas, ezer és ezer adatot tartalmazó könyvnek az értékét nem rontják. Ahogyan - éppen ebben a könyvben olvashatjuk - őseink is csetlettek-botlottak az életben, amikor a körülmények, a lehetőségek, a gondok-bajok szűk ösvényén megpróbálták sok nehézséggel teli földi pályájukat befutni, hasonlóképpen a könyv szerzőinek, létrehozóinak is ilyen nehéz volt felkutatni, összegyűjteni és feltárni a sok esetben történésük idején is kusza, nem egyértelmű eseményeket.

A könyv tanulmányozása, az adatok, a leírások, a fényképek elemzése mindenkit megerősíthet - ami bennünket, utódokat nem kis büszkeséggel tölt el -, hogy elődeink, őseink katolikus hitüktől sohasem tántorodtak el, hogy szorgalmas munkájuknak, szívós állhatatosságuknak köszönhetően, virágzó életet teremtettek számunkra, hogy felmenőink példája hitet és erőt öntsön belénk, ma élőkbe, mindennapjaink nehézségeinek megoldásához, egy még szebb és még jobb világ megteremtéséhez.

A megbízók nevében köszönetet mondok a könyv alkotójának. Mindenekelőtt Erősvári Pál nyugalmazott tanárnak, Édes Lászlónak és "munkaközössége" minden tagjának, Kátóna Józsefnek, Csongrádiné Balogh Éva régésznek, Gyürky Imréné szövegszerkesztőnek és a nyomdának, a TYPOVENT Kft-nek, végül, ám nem utolsó sorban Dr. Asztalos István múzeumigazgatónak, aki a könyv munkálatait összefogta, irányította és megalkotta.

Köszönet mindazoknak, akik a könyv megjelentetését anyagiakkal elősegítették.

Isten áldja és őrizze továbbra is Galgahévíz szorgos népét!

Dr. Basa Antal
polgármester

A könyv megvásárolható:

Polgármesteri Hivatal

Plébánia

Könyvtár

Művelődési Ház

Iskola

Óvoda

A boltokban: Mini ABC, Discont stb.

Régészeti emlékek

A Galga vidék évezredek óta kedvező életfeltételeket biztosított az ott letelepülni szándékozó népnek. A Galga folyó jobb és bal partját fűzészerűen szegélyezik a különböző nagyságú falvak és községek. A vidék fő települési központja Aszód város. Galgahévíz a Galga jobb partján fekszik, s számos régészeti leletanyag őrzi az itt megtelepült emberek emlékeit.

A községben és környékén az elmúlt évtizedekben szakszerű régészeti feltárást csak a legutóbbi években végeztek. Ellenben a '60-as, '70-es években Asztalos István és Szőke Mátyás rendszeres terepbejárásainak eredményeként több lelőhely vált ismertté. Újabban Torma István irányításával folyó régészeti topográfiai terepbejárások során - elsősorban Miklós Zsuzsa régésznek köszönhetően - sok új lelőhellyel gazdagodott Galgahévíz. A topográfiai munkálatok célja, hogy egy nagyszabású, országos kiterjedésű terepjárás munka keretén belül felkutassák és feltérképezzék a felszínen jelentkező egykori települések nyomait.

Az ember megjelenésének időszakából, a negyedkorból, pontosabban annak pleisztocén korszakából (jégkorszak, i.e. 3 millió-8000 év) ismert a jégkor hideg periódusainak és területeinek jellegzetes állatfaja, a mammut több csontja Galgahévíz-Sóderbányából. A mammut kedvelt vadászsákmánya volt a paleolit embernek. Ez a faj kipusztult a holocén (jelenkor, i.e. 8000-napjainkig) kezdetére, így biztos kronológiai jelzőként használhatjuk. 1958-ban Krajcs Sándor, akkori járási tanácselnök a fent említett lelőhelyről több mammutfogat, hosszú- és egyéb mammutcsontot adományozott az Aszódi Petőfi Múzeumnak.

Nem feladata ennek a tanulmánynak a környék természetföldrajzi adottságainak ismertetése, de elengedhetetlen egy rövid áttekintés, hiszen táj és ember ebben az időszakban még nagyobb kölcsönhatással voltak egymásra, mint napjainkban.

A Galga patak tektonikus eredetű, aszimmetrikus völgyében a jégkorszak során lejtőtörmelék halmozódott fel, s kavicsos folyóteraszok alakultak ki, melyekre a hidegebb, szárazabb időszakban helyenként több méter vastag löszréteg rakódott le.

A jelenkor idején több helyen futóhomok telepedett a löszre, így a Galga alsó folyásánál, továbbá a Galga völgyben több helyen előfordul deflációs, azaz helyi vagy közeli képződmények lepusztulásából eredő futóhomok-felhalmozódás.

A Galga menti kis tájra rányomja bélyegét, hogy É felől a Déli-cserhádi dombvidék fiatal, felemelt, letarolt terület, kialakulásának kezdetén, a földtörténeti harmadkor végén erősen lepusztult, majd a negyedkorban a dombvidék általános felemelkedésének idején a Galga völgy lesüllyedt. A terület földrajzi adottságaiból kifolyólag az éghajlati és talajtani

viszonyokat is e kettős jelleg (hegyvidéki és alföldi) határozza meg. A fent említett dúsabb vegetációjú terület nem valószínű, hogy "terra incognita" lett volna a paleolitikum idején.

Galgahévíz-Monostori dűlő (I. tábla 4.), Galgahévíz-Monostori völgy (I. tábla 2.), Galgahévíz-Ligeti földek (I. tábla 1, 3, 5, 6, 8.), Galgahévíz-Bika-tó területéről kerültek elő jellegzetes dunántúli vonaldíszes kerámiatöredékek (I. tábla 7.). Több cseréptöredék árukkodik a kultúra kottafejes csoportjának jelenlétéről is (I. tábla 7-8.). Galgahévíz határától nem messze, Hévízgyörk-Kaparóházi-dűlőben Kalicz Nándor 1965-ben a vonaldíszes kerámia ún. kottafejes díszű csoportjának emlékművét tárta fel.

A neolitikum késői időszakából, a lengyeli kultúra idejéből is jöttek elő kisebb számban szörvány leletek a Monostori völgyből. A lelőhelyek száma ugyan csökkent a lengyeli kultúra idején, de ugyanakkor egy határozott koncentráció jellemző rá. Ennek igen jellegzetes példája az Aszódi-Papi-földeken feltárt későneolitikus telep és temető, mely egyik leggazdagabb és legjelentősebb lelőhelye a lengyeli kultúrának. Kalicz Nándor végzett itt ásatásokat 1960-tól szinte napjainkig.

A rézkor (i.e. 3400-2000) során jelentős életmódbeli változás következett be. Az addig viszonylag hosszabb életű telepek (pl. az előbb említett Aszód-Papi-földeken 350 évig éltek) megszűntek, s átadták helyüket a pásztorkodó életformának jobban megfelelő, átmenetibb jellegű telepeknek.

Galgahévíz-Tótfalusi dűlő alatt, Galgahévíz-Pap-föld, Galgahévíz-Monostori völgy területéről előkerült rézkori cserepek jelzik, hogy a község a rézkor folyamán is lakott volt.

Kiss Vilmos, az aszódi járás akkori tisztiorvosa 1934-ben, a Magyar Nemzeti Múzeumnak írt levelében Galgahévízről megemlíti egy, valószínűleg a bodrogkeresztúri kultúrához tartozó temetőt, ahonnan 18 db korong alakú márványgyöngy és 1 dr edény volt a tulajdonában. Patay Pál is a bodrogkeresztúri kultúra feltételezhető temetői közé sorolta Galgahévizet. A bodrogkeresztúri kultúra népessége a középső rézkor idején élt a Galga mentén.

Rákóczi Tsz területén 1974-ben vízvezeték ásása közben több szarmatakorai edénytöredéket találtak, melyeket Törő J. az Aszódi Petőfi Múzeumnak ajándékozott. (Iv. tábla 2.). A már fent említett Tatárhányások és Galgahévíz-Pap-halom lelőhelyekről szarmata sírhalmokról tudunk. A Pap-halom kora ismeretlen, nagyobb mint a szarmata sírhalmok, s velük ellentétben magányosan áll.

Ugyancsak a római korból származik az a néhány régi pénzdarab, amelyet a múlt század közepén találtak a galgahévízi templom perselyében, s Povedák István, akkori plébános tulajdonában voltak. Feltételezik, hogy ezeket a régi római pénzeket valahol Galgahévíz határában találták.

A Magyar Nemzeti Múzeum Római Gyűjteményében volt beletárolva Galgahévíz lelőhely megjelölésével egy terra sigillata edény töredéke, amely két viaskodó gladiátort ábrázolt. Sajnos elveszett, azonban a római díszedény előfordulása területünkön jelzi azt az élénk kereskedelmi kapcsolatot, amely a rómaiak, ill. Pannónia és a Barbaricum lakói között folyt az i.sz. I-III.sz. folyamán.

Galgahévíz és a vácszentlászlói határ között húzódik az ún. Csörsz árok. Keletkezéséről többféle hit él az emlékezetben, így az egyik hagyomány szerint Örs magyar vezér birtokának határát jelölte, míg más népmonda szerint Csörsz avar király ásatta az árkot, mivel Rád, logobard király azt szabta feltételül, hogy csak akkor adja neki leányát, Délibábot feleségül, ha vízen viszi haza. Ekkor Csörsz folyómedret kezdett ásni, azonban munka közben hirtelen vihar támadt, s egy villám agyonsúlytotta Csörsz királyt. Az árok ásását abbahagyták, de a néphagyomány szerint az árok ma is az avar király nevét viseli.

A fent említett Galgahévíz és vácszentlászlói határ között húzódó Csörsz vagy másnéven Ördögárok a régészeti szakirodalom ún. hosszanti (linearis) sánc néven ismert összefüggő, az Alföldet csaknem körülölelő sáncrendszer része. A sáncrendszer terepbejárását 1962-1968 között Patay Pál vezetésével Garam Éva és Soproni Sándor, s más vidéki múzeumok kutatói végezték. A hitelesítő ásatások eredményeként megállapították, hogy a sáncrendszer a római limes tartozéka

volt, s a sányszerkezet alapján úgy tűnik, hogy építését római hadmérnökök irányították. A történeti események, az antik irodalmi adatok és a régészeti bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutottak, hogy az árokkal és magas töltéssel kialakított védelmi vonal a lovas, vándorló népek ellen épült.

A külső sáncok építését i.sz. 322 utáni évekre, míg a belső sáncrendszer építését a 358. év utánra helyezik. A népvándorlás kori (i.sz. V-IX. sz.) népek hagyatéka igen kisszámú Galgahévíz környékén. Galgahévíz-Ligeti földek, Galgahévíz-Monostori völgy és Galgahévíz-Páskom környékéről ismert néhány, közelebről meg nem határozott népvándorlás kori cseréptöredék. Galgahévíz-Alsó-réten, az Emse és az országút közötti dűlőben, ill. az Emse és az Alsó-rét közötti dűlőben a topográfiai munkálatok során rövid életű, kisebb avar kori településekre utaló lelőhelyeket fedeztek fel. A Galga vidéken az avarok idejéből számottevő, lényeges leletet még a '20-as években Zsámbokról, s 1975-ben Dányból ismerünk. Ez utóbbi lelőhelyen egy i.sz. VII. század első felére tehető, valószínűleg magányos férfisírt tártak fel.

A honfoglalás korából, ugyanúgy, mint a megelőző avar korszakból a terepjárásoknak köszönhetően több cseréptöredék jött elő, így Galgahévíz-Beke-rétről, jelezve ezzel, hogy Galgahévíz ebben az időszakban sem volt lakatlan. A honfoglalás korban a Galga vidéket is megszállták a magyarok. Ez a vidék a honfoglaló Ákos nemzetségé lett. Földvárakat és monostorukat Galgahévízen építették fel.

"Megérett a fehér szőlő"

A szüret időpontja a 18-19. században hagyományosan meghatározott volt, általában valamilyen jeles naphoz kötődött, Szent Mihálytól (szept. 29.) Simon-Júdás (okt. 28.) napjáig.

A szüreti szokásokhoz a munkán kívül hozzátartozott evés-ivás, ének, tánc, szüreti felvonulások és bálók. A felvonulás főszereplői a bíró, bíróné, kocsmáros, kocsmárosné és a kisbírók voltak.

Lássuk, hogyan emlékszik vissza a 80 éves Szücs János bácsi a galgahévízi szüretire: "... fölvonultunk, voltak lovasok bőgatyába, huszár ruhába. A lányok fölkészülve a legszebb ruhájukba, különböző posztó szoknyába. Külön kocsi vitte a lányokat, fiúkat, zenekart, a kádat... Volt olyan, hogy egy fordulónál leesett a daráló a kád tetejéről és ráesett a kocsmáros nyakára. Majdnem megfulladt...

A felvonulás után hazavittük a lovakat, s mulattunk. A multság rendezése ugyanúgy történt mint a többi. A táncteremben drótok voltak kihúzva, ezekre voltak felkötözve a szőlőfürtök, középen a szőlőkoszorú. Ezt éjfélkor árverezték. Voltak csőzslányok és csőzslányok,

ezek vigyáztak a szőlőkre. Akit lopáson értek azt a bíróhoz vitték, s az megbüntette. A pénz a rendezőké lett..."

Ezt a régi és szép hagyományt október 3-án eleveníti fel a falu. Annak idején Galgahévíz összes fiatalja ott volt ezen az eseményen. Jó volna, ha most is, minél több táncolni szerető legény és leány venne részt a szüreti multságban!

Ezúton is hívunk a Galgahévízi Néptáncsoportba minden fiatait és gyereket, akik szívesen megismerkednének a magyarországi néptánc hagyományokkal.

Próbák helye: Kodály Zoltán Művelődési Ház

Próbák ideje: 5-9 éves korig: szerda 16-17-ig,

10-14 éves korig: kedd, péntek 16-18-ig,

15 éves kor felett: kedd, péntek 19-21-ig.

Széphalmi Zoltánné

SZEPTEMBER HÓNAP

NÉPI METEOROLÓGIA, JÖVENDŐLÉSEK

A szeptember az igazi nyárutó hónapja, bár a hivatalos meteorológia csak az őszi napéjgyenlőségtől, szeptember 21-től számítja az őszi beköszöntést. Az e havi időjóslatok az őszi várható hosszúra, illetve a tél beköszöntésének idejére vonatkoznak. Hosszú őszi utal a mondás, amely szerint "ha szeptemberben megdördül az ég, a fák sok virágot hoznak még". Ez azonban vonatkoztatható a jövő évi termésre is.

A régi kalendáriumi rigmus szerint szeptemberben "Szürethez készülj, búzát vess. Szent Mihály azt hadgya, / Orvosság és fűszerszám, bor, szerelem nincs tiltva." Tehát: itt a szüret és az őszi vetés ideje, de vigyáznunk kell az egészségünkre. Persze az, hogy a szüret milyen lesz és a vetés mikor kezdődjék, - az időjárástól is függ.

Kisasszony napja, szeptember 8. - Szűsz Mária születésének napja -, és Mária névnapja, szeptember 12. jelentős határnapok mind az időjárás, mind pedig a mezőgazdasági munkák szempontjából. "Szeptemberi meleg éjszakák / finom bort érlelnek / Ha hidegre fordulnak Máriaék / Savanyúak lesznek", így szól a népi mondóka, amely mögött az a sok évszázados tapasztalat húzódik meg, hogy ha Kisasszony-nap éjszakáján nincsenek fagyok, akkor hosszú, meleg lesz az őszi. Ugyane nap hajnalán ki szoktak menni a határba napkeltét nézni, és megnyugodtak, ha "Mária ringatta a kis Jézust", azaz tisztán, felhők nélkül kelt a nap. A könyörgés pedig így szól: "Szólj azért, Szűzanyánk, Jézusnál mellettünk, / Száraz földjeinkre szép esőt nyerhessünk". Erre van szüksége a vetés előtt álló földnek.

Az őszi gabona vetését e nap után kezdték úgy, hogy előző éjjel kitették a vetnivalót a harmatra, mert úgy vélték, akkor nem fog üszkösödni. Az őszi időjárásjóslatok egyébként úgy szólnak, hogy ha korán lehullanak a falevelek, korán érkezik a tél; ha ősszel sok a gomba, nagy hó lesz a télen; ha a golyák és a fecskék korán útra kelnek, gyorsan megjön a hideg idő. (Érdekes megfigyelés viszont, hogy Kisasszony napján a fecskék akkor sem indulnak útnak, ha verőfényes az idő.) Ha a vadludak délre vonulnak, hideg lesz, viszont ha északra húznak, akkor "elvész a tél".

A rövidebb távú népi időjósítás szerint, ha ősszel pipálnak a hegyek (pára száll fel az erdőkből) - eső lesz; ha a jószág játszik, szeles lesz az idő; ha a barom táncol - hideg idő következik - ha a varjak napkelte előtt kárognak, rövidesen hideg lesz; ha a vadlúd alacsonyan száll, eső jön; ha pedig a pásztorok számára farral északnak fordul és borzas a szőre - igen hideg idő következik.

A korai őszi természetesen más szokásokkal, jóslatokkal is összefügg. Hagyományos például Egyed napján, szeptember 1-én fogták be hízásra a disznókat; Kisasszony napján kezdték gyűjteni a tojást, mert ez már hosszú ideig eláll; ugyanezen a napon szenteltettek a templomban egy fűzfavesszőt, ölnyi szénát, zöld kukoricaszárát, három almát és három nádszálat, s úgy vélték, ha ezzel etették meg az állatokat, elriasztják a betegséget. Az közismert dolog, hogy szeptember 5., Lőrinc napja után már rossz ízű a dinnye, mert - mint mondják - a szent "belepisilt". Máté napjának, szeptember 21-nek a hetében tilos volt a gabona vetése, mert úgy mondták, "csak pelyva kelne a meg után"; ezért is nevezték ezt a hetet "pelyvahét"-nek.

Az utána következő Mihálynap, szeptember 29. igen nevezetes nap volt mindig: ez az őszi mezőgazdasági évnegyed eleje. Az e nap körüli két hetet tartják a vetésre legalkalmasabbnak; miután pedig a mondás szerint "Szent Mihály napja után már akkor sem nő a fű, ha harapófogóval húznák" - ez volt hagyományosan a nyájak behajtásának, a pásztorok elszámoltatásának és a nagy pásztormulatságoknak a napja is. Miután pedig Szent Mihályt a halottak szószólójának tartják, akihez a hívő emberek "jó halálért" könyörögnek, komor jóslatok is fűződnek napjához. Ezek szerint:

Ha megszólal a kuvik, valaki meghal a hangját meghalló házbán; ha idegen fehér ló beszalad az udvarra, rövidesen meghal a gazda, feltéve, ha nem köp háromszor a lóra; ha esküvő közben véletlenül kialszik egy gyertya, a házasulók egyike nemsokára meghal; halál eljövetelelenti az is, ha sütés közben szétreped a kenyér, ha kovászolt tészta kifut a szakajtóból, vag a kenyér héja sütés közben leválik. Ugyanilyen baljós dolog, ha a tyúk felmegy a háztetőre, vagy sárgája nélküli tojást tojik. Házbéli ember sírját túrja a disznó, ha a kapu előtt túr - de elhárítható, ha sós vízzel leöntik. Végül egy általános szabály: az orvosságot nem szabad megköszönni, mert akkor nem fog használni. S e sok komor jóslat után egy megszívlelendő - legalább is bizonyos foglalkozások körében - amelyet a XVIII. században Comenius foglalt a könyvébe: "A fák, hogy szuvasak ne legyenek, holdtölte után vágassanak ki."

Weöres Sándor

A tanév-nyitáskor
Almát, körtét, szilvát, szőlőt
hosszszepember,
nekünk új tanévet, tudja
minden ember.

Mint az égen átcsóvázó
üstökösök,
ragyogjanak, munkánk nyomán
az ötösök.

Kívánjuk a húgocskáknak,
öcskösöknek,
ne legyenek szűkiben az
ötösöknek.

Kívánjuk tanárainknak,
hogy vödörökkel
minket nyakon önthessenek
ötösökkel

Ha szűkölködünk megszolgált
ötösökben,
a tanév nekik se könnyű,
de nekünk sem.

Ne mint az üres jászolba
Nincsen ökre,
bámuljunka meg nem szerzett
ötösökre.

Köszöntőnkben csökönyös rím
a sok ötös,
mert szándékunk jól tanulni
már örökös.

Gazdag Erzsi

Szeptemberelsején
Tik-tak, tik-tak, az óra hív.
Tik-tak, tik-tak, dobog a szív.
Tak-tak, - siet a kis Jani.
Még kávéját sem issza ki.

Tik-tak... - A toll, a ceruza?
Megvan-e minden, anyuka?
- A táska vár, a táska kész.
Indulhatunk már, kis vitéz!

Ezt anya mondja, s mosolyog.
S mosolyognak a hársorok,
az utca és az utcakő,
s Jani lábán az új cipő.

És mosolyog az iskola.
Janira fénylik mosolya.
Ablakszeme oly ragyogó!
S hívogat, mint a nyári tó.

Fontos a gazdálkodóknak!

FELHÍVÁS A GAZDÁLKODÓKHOZ

Az 1993. évi aszálykárak mérséklésére a gazdálkodók két lehetőséggel is élhetnek.

1. Az őszi kalászos gabona, tavaszi vetésű kalászos gabona, illetve a kukorica területe után - 25-40%-os hozamkiesés esetén 1.500 Ft/ha, 40%-ot meghaladó hozamkiesés után 2.500 Ft/ha támogatást igényelhetnek (114/1993. (VIII. 05.) Korm. rendelet).

2. Kérhetik a földadó elengedését, illetve mérséklését (1991. évi LXXX. tv.).

A fentiek a mellékelt, 2 pld-ban beküldendő nyomtatványon is kérhetők.

A Földművelésügyi Hivatal a kérelmet felülvizsgálja és értékeli, majd további intézésre az APEH részére továbbítja. A megállapításokról egyidejűleg a kérelmezőt tájékoztatjuk.

A megítélt támogatást az APEH utalja ki, illetve dönt a földadó elengedéséről.

A kár mértékének megállapításánál a következők figyelembevételét kérjük:

a/ 1990. és 1992. évek aszálykáros éveknél minősülnek, így nem vehetők figyelembe;

b/ Mindazon gazdálkodók részére, akiknél az előző három év egyikében sem termelték a kárt szenvedett növényt, kárbecslő bizottság fogja a figyelembevehető hozamértékeket megállapítani. Erről előreláthatóan szeptember elejéig kapnak az érdekeltek tájékoztatást.

A beküldött kérelmeket számszakilag és tartalmilag teljeskörűen, a helyszínen pedig szűrőpróbaszerűen ellenőrizzük.

Budapest, 1993. augusztus 18.

Dr. Tunyogi András
hivatalvezető

A GALGAHÉVÍZEN 1993. OKTÓBER 18-ÁN TARTANDÓ ÁRVERÉSRE KIJELÖLT FÖLDALAPOK TÁBLA SZERINTI MEGOSZLÁSA

(Az árverés időpontja hivatalosan (Magyar Közlönyben) még nem jelent meg!)

Tábla neve	Helyrajzi száma	jele	Az alrészlet		Művelési ág
			Terület nm	Kat. tiszta jöv. (AK)	
A-5. Erdőföld	0140	b	5,5334	27,11	Erdő
A-5. Erdőföld	0141		34,5513	363,26	Szántó
A-7 Meggyes (Kopaszka)	0131	c	5,2000	139,90	Gyümölcsös
B-5 Helsőkáposztáskert	06		19,8847	415,59	Szántó
M-5 Tóifalu	Hgy. 0135		2,9500	96,08	Szántó
S-3 Bankó Gy-tető	0187		8,9268	207,27	Szántó
S-3 Fickó fölött	0193/1		2,2084	61,39	Szántó
S-3 Fickó fölött	0193/5		0,1702	4,73	Szántó
S-3 Fickó fölött	0193/7		5,2841	146,90	Szántó
S-4 Kisliget	0161		19,3518	341,45	Szántó
S-4 Kisliget	0162		12,2274	255,55	Szántó
S-4 Liget-Erdőalja	0156/a		15,3921	213,35	Szántó
S-4 Liget-Erdőalja	0156/b		6,6366	115,48	Gyep
ÖSSZESEN:			138 ha	3168 nm	2388,06 AK

A Gödöllői ATE Tangazdaság területéből kijelölt földalap:
Császárszántó dűlő 056/2 6.0703 nm 190,00 Szántó

Megjegyzés:

A Földrendező Bizottság kérte, hogy az október 18-i árverésen a teljes terület kerüljön licitálásra. Amennyiben az Árverési Csoport és a Tangazdaság ezt elfogadta, úgy a Magyar Közlönyben megjelölt hektár és aranykorona a mérvadó

Galgahévíz, 1993. szeptember 6.

Pintér Ferenc
Földrendező Bizottság
elnöke

ÉRTESÍTÉS TURÁRÓL

Galgahévíz Polgármestere

Dr. Basa Antal

Tisztelt Polgármester Úr!

Értesítem, hogy a Szövetkezet és az Önkormányzat közös elhatározásából, a szövetkezeti és magántulajdon fokozott védelme érdekében megállapodást kötöttünk egy vagyónvédelmi kft-vel. A Kft. vagyonoerei augusztus 30-tól megkezdték járőrözési tevékenységüket.

Hatáskörük kiterjed a szövetkezeti és magántulajdon ellenőrzésére, őrzésére.

A járőrözési tevékenységet az egész község területén, így a Neszűr részen is végzik.

Kérem értesítse Galgahévíz község lakosságát.

A járőrök hivatalos személynek minősülnek, fényképes igazolvánnyal rendelkeznek, fegyverrel, őrkutyával felszerelték. A község területén bárkit igazoltathatnak, s felszólításuknak mindenki köteles eleget tenni.

Támogatásában bízom és azt előre is megköszönöm.

Tura, 1993. szeptember 1.

Vadász György
jegyző

INDUL A LABDARÚGÓ BAJNOKSÁG!

Az 1993/94. évi Gödöllői Körzeti
Labdarúgó bajnokság sorsolása
Felnőtt

II. forduló szept. 5. vasárnap 15.30

Aszód - Kerepes I.
Mogyoród - Galgahévíz
Veresegyház - Zsámbok
Szada - Erdőkertes
Domony - Valkó
Dány - Pécel
Szabadnapos - Kerepes II.

III. forduló szept. 12. vasárnap 15.30

Valkó - Szada
Erdőkertes - Veresegyház
Zsámbok - Kerepes II.
Galgahévíz - Aszód
Kerepes I. - Pécel
Dány - Domony
Szabadnapos - Mogyoród

IV. forduló szept. 19. vasárnap 15.00

Kerepes I. - Dány
Pécel - Galgahévíz
Mogyoród - Zsámbok
Kerepes II. - Erdőkertes (szombat)
Veresegyház - Valkó
Szada - Domony
Szabadnapos - Aszód

V. forduló szept. 26. vasárnap 15.00

Valkó - Kerepes II.
Erdőkertes - Mogyoród
Zsámbok - Aszód
Galgahévíz - Kerepes I.
Domony - Veresegyház
Dány - Szada
Szabadnapos - Pécel

VI. forduló okt. 3. vasárnap 14.00

Galgahévíz - Dány
Pécel - Zsámbok
Aszód - Erdőkertes
Mogyoród - Valkó
Kerepes II. - Domony (szombat)
Veresegyház - Szada
Szabadnapos - Kerepes I.

DIGITEL HÍRADÓ

Ezúton szeretnénk értesíteni, hogy az új telefonbefizetések elfogadásának időpontja miként fog alakulni.

A Távközlési Törvény végrehajtási utasításai még nem születtek meg, ezek az utasítások azonban társaságunkra nézve is kötelezőek lesznek.

A Minisztérium tervezetei alapján várhatóan maximált vagy fix hatósági áras lesz a telefon befizetések díja. Ameddig ezek nem kerülnek pontosan meghatározásra addig véleményünk szerint az előfizetők számára újabb befizetési akciót indítani nem szabad, hiszen elképzelhető, hogy a várható rendelkezéssel ellentétes összegeket határoznánk meg.

Ismereteink szerint a Minisztérium szeptember hó folyamán adja ki a végrehajtási utasításokat, melyek megjelenését követően azonnal értesítjük Önöket az újabb befizetési akció megkezdéséről, és a befizetési összegekről.

Szándékaink szerint a következő befizetési akció már közvetlenül a DIGITEL 2001 Rt. bankszámlájára történne, amelyhez a Polgármesteri Hivatalok számára üres befizetési csekkeket bocsájtanánk rendelkezésre. A csekkek és a hozzájuk tartozó tájékoztató anyagok előkészítése jelenleg folyamatban van, az új befizetési akció megkezdésével egyidőben adjuk át az Önök részére.,

Kérjük, hogy a levélben foglaltakról az érdeklődő lakosságot tájékoztatni szíveskedjenek.

További kiváló együttműködés reményében:

Tisztelettel:

Székely Lajos
vezérigazgató

Bori István
gazdasági igazgató

FIGYELEM!

A szülők kérésére gyermekorvosi rendelések ideje a két községben 1993. szeptember 13-tól (hétfőtől) következőképpen módosul:

GALGAHÉVÍZ

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8-10	8-10	Tanácsadás 12-14	14-16	14-16

HÉVÍZGYÖRK

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
14-16	14-16	8-10	Tanácsadás 12-14	8-10

A rendelések és a készlet helye változatlan.

Dr. Majoros Valéria
gyermekgyógyász szakorvos
házi gyermekorvos